

A pap társadalmi értéke.

Hosszú időre terjedett paposkodásom alatt, valahányszor valamelyik ténykedésemet elvégeztem, mindig előmbre tólultak lelki ismeretem komoly kérdései: „*Ér-e valamit a te munkád?*“ „*Hiszted-e, hogy van valamelyes haszna a társadalomnak te benned?*“ „*Adott-e a te mai munkád valami erőgyarapodást a fejlődés nagyszerű elvének az ember társadalmi haladásához is?*“ Egyszóval: *van-e olyan értéke a papnak a társadalomban, amilyent a társadalom tőle a multban is követelt és ma is megkíván?*

Szomorúan kellett e kérdésekre az apostollal felelnem: „*Nem-hogy immár elértem volna a célt . . . — (és igenlőleg felelhetnék) — de sőt inkább igyekeznem kell, hogy azt elérhessem*“. Szomorúan kellett belátnom, hogy messze vagyok még attól a céltől, amit a társadalommal egyetértve magam is kitűztem, hogy t. i. a hallgatóim boldogságát és megelégedését munkálhassam. Sőt ellenkezőleg, minél nagyobb igyekezettel használtam fel a társadalom nyújtotta eszközöket: a tudomány, az ismeret, a művészet és társas intézmények eszközeit, annál fokozottabb mértékben láttam növekedni az emberek szellemi és lelki szomjúságát. És a legnagyobb szomorúsággal kellett ezek után beismernem e nagyon szép célhoz saját erőm gyengeségét.

Tünődések, hosszas elmélkedések után láttam be a cél helyesebb kitűzésének szükségét és a munkakör határának és eszközének a vallásos élethez alkalmasabb megállapítását. Mindenekfelett pedig elhatárolandónak tartottam a lelki életet a testi, gazdasági, politikai és más gyakorlati feladatoktól s a papi munka célját azok fölébe helyezve, így határoztam meg: *az emberek lelki világát egy láthatatlan, egy mindent alkotó és mindenben működő Lény felé irányítani, e Lényt minden természeti jelenségben megláttatni és megéreztetni; e Lényt, mint szerető Atyát, testvéries szeretetben bizalommal az emberek keblébe varázsolni.*

Ezzel a meghatározással önként állott elő az érték is, mely

a papi munkát megméri s amely érték tehát nem a társadalom ajánlotta eszközökben keresendő, hanem a pap lelki tulajdonaiban nyilvánul. Így jutottam arra a meggyőződésre, hogy egy pap társadalmi értéke a papi egyén lelki tulajdonságaitól és pedig: a) az állásra való lelki készségtől, b) az ahhoz való hűségtől s c) az azzal való szerény megelégedéstől függ. E megállapításhoz sietek mindjárt megjegyezni, hogy mivel ezek egyéni tulajdonságok: ezek részletesebb indokolását csak röviden érinthetem.

A lelki készségeu értem azt a lelki tulajdonságot, amelyet Jézus úgy fejezett ki: „Az én országom nem e világi ország“. Avagy egy más alkalommal: „Van nekem eledelem, hogy annak akarát cselekedjem, aki engem elbocsátott“. A lelki készség, avagy a hivatás-érzés az az egyéni tulajdonság, mely a pap előtt a papi hivatást mindenféle hivatás között a legszebbnek állítja, azért, mert a megszámlálhatatlan földi állapotok, emberi érzelmek és hangulatok akármelyikében megérzi maga és embertársainak is megmutat-hatja Isten jelenlétét. Én valóban csak akkor éreztem hivatásom betöltését, amikor hallgatóimat a bánatban megvigasztalhattam, örömeiket fokozhattam azzal, ha igazi megnyugvással mondhattam nekik: „az én igám terhes és gyönyörűséges“, mert ezen a téren tehetek mindenkivel jót.

A hűség értéke akkor tűnik fel, mikor a testi megélhetés gondjai között is ellenáll a meggazdagodás csábító vágyainak, amely nélkül hiába szónokol a világi javak értéktelen voltáról. E nélkül a hűség nélkül bizonyos, hogy csak zengő érc és pengő cimbalomként fognak feltűnni hallgatói előtt az Ildvezítő boldogságtanait hirdető szent igék.

A szerény megelégedés drága kincse nélkül, az általános emberi gyengeség miatt, elbizakodott tekintély-hajhászóvá lesz a pap. Elfogult lesz saját feladata felől is, ami igen gyakran a közrend és közintézmények felforgatására indítja.

Ezeknek az észrevételeknek közrebocsátásával s azzal a nyugodt önérzettel mondok tehát búcsut 47 évig tartott paposkodásomnak, hogy „nem szégyenlem a Krisztus evangéliumát“, „volt akaratom a jóra“, — de azt teljesítenem nem volt erőm; hanem ha Isten új életre hívna, újból csak a papi pályát választanám.

Németh István
torockói nyug. lelkész.

IRODALOM

Dr. Gál Kelemen: „A nemzeti nevelés román fogalmazásban“. Cluj-Kolozsvár. Minerva. 1930. 18. 1.

Az Erdélyi Tudományos Füzetek 24. számaképpen az Erdélyi Múzeum-Egyesület kiadásában jelent meg Dr. Gál Kelemennek, ennek a fáradhatatlan tollú írónknak, a fenti tanulmánya, amely különnyomat az „Erdélyi Múzeum“ 35. évfolyamának 1—3. számából. Dr. Gál Kelemen nemcsak jeles pedagógus, hanem a magyar pedagógiai irodalomnak legbehatóbb ismerője Erdélyben. Számos újságcikkével eddig is igazolta, hogy e mellett élénk figyelemmel kíséri a román pedagógiai mozgalmakat is. Alig volt az új Romániának iskolai téren olyan megmozdulása, amelyet a magyar olvasóközönséggel nyomban ne ismertetett s szakavatott reflexióival ne kísért volna. A kezünk alatt lévő tanulmánya azt mutatja, hogy most már új államjogi helyzetünk sugallta parancs következtében a román nemzeti nevelés problémájába is mélyen behatolt. Rövid történelmi visszaillesztés után, élénken világít rá arra, hogy a mai román pedagógusok és államférfiak miképpen fogják fel a nemzeti nevelés nagy gondolatát. Jól esik írása nyomán megállapítanunk azt, hogy a türelmetlen, elfogult és sovíniszta pedagógusok és politikusok mellett vannak fennkölt gondolkozású államférfiak, akik az iskolát a politikától megtisztítani akarják s azt olyan melegágnak tekintik, amelynek hivatása, hogy az általános kultúrát minél szabadabban növelje és fejlessze. Az emberiség tökéletesedésében és a józan eszmék végső győzelmében való hit mondatja a tudós szerzővel, hogy eljön az idő, sőt már útban van, amikor „a kisebbségek nemzeti öntudata érintetlen és elidegeníthetetlen kulturkincs lesz, mint a hit és lelkiismeret szabadsága“. Már ez a tanulság is megéri, hogy minél többen olvassák ezt az alapos, a kérdés lényegébe vágó és nagy pedagógiai felkészültséggel írott tanulmányt.

S. Nagy László: „Harc a végeken. Az erdélyi irodalmi küzdelmek hőskorából“. Erdélyi Szemle kiadása. 1930. 61 l.

S. Nagy László az U. I. T. főtítkára ebben a kis könyvében beszámol a magyar irodalomnak az 1919. és 20-as években ama kezdő lépéseiről, melyeket a nagy összeomlás után tett. Megelevenülnek előttünk azok a tapogatózások, kísérletek, amelyekkel az anyatörzsről leszakadt erdélyi irodalom próbálkozott az önállóság útján, hogy új gyökereket hajtson s új alapokat teremtsen. Ezekben a küzdelmekben az író is az „Erdélyi Szemle“ útján tevékeny részt vett. Érdekes és szellemes megjegyzésnk kísérletében vonulnak fel a megelőző kor jól ismert írói mellett azok a fiatalok, akik akkor tették a kezdőlépéseket, de akik azóta már sasszárnyakon járnak a magyar láthatáron. Mint olvasmány szép és kellemes s eltekintve az itt-ott érezhető egocentrikus irányzatától, irodalomtörténeti szempontból is kiváló figyelmet érdemel. Kapható minden könyvkereskedésben vagy az „Erdélyi Szemle“ kiadóhivatalában. Cluj-Kolozsvár, Cal. Victoriei 37. Ára 50 leu.